

Oversikt over endringer i retningslinjene for føring av vitnemål og kompetansebevis for videregående opplæring i Kunnskapsløftet (gammelt skriv 08.02.2016 og nytt skriv 03.03.2017)

- Rundskriv Udir-1-2015 (om fag- og timefordelingen og tilbudsstrukturen i Kunnskapsløftet) er endret til Udir-1-2016 gjennom hele skrevet.
- Praksisbrevkandidater og praksisbrevprøven er innarbeidet gjennom hele skrevet.
- Prosjekt til fordypning har fått det nye navnet yrkesfaglig fordypning. Det er innarbeidet gjennom hele skrevet.

Tekst fra gammelt skriv	Ny tekst
Innledningen	Endret: Det er gjort endringer i datoene.
<p>1.2 Førstegangsvitnemål</p> <p>Første avsnitt: Den som ved utløpet av normal tid har bestått videregående opplæring som gir generell studiekompetanse, kan få førstegangsvitnemål. Dette gjelder bare vitnemål for fastsatte opplæringsløp i tilbudsstrukturen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet. På vitnemål som oppfyller kravene til førstegangsvitnemål, skal dere føre VMM06 «Førstegangsvitnemål».</p>	<p>Endret:</p> <p>Første avsnitt: Den som ved utløpet av normal tid har bestått videregående opplæring som gir generell studiekompetanse, kan få førstegangsvitnemål. Førstegangsvitnemål gjelder bare for fastsatte opplæringsløp i tilbudsstrukturen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet. På vitnemål som oppfyller kravene til førstegangsvitnemål, skal dere føre VMM06 «Førstegangsvitnemål».</p>
<p>1.2 Førstegangsvitnemål</p> <p>Elever som har rett til ny eksamen på grunn av ikke bestått eksamenskarakter (§ 3-34 i forskriften) etter utløpet av «normal tid», kan <u>ikke</u> få førstegangsvitnemål.</p> <p>Elever som får vitnemål som dokumentasjon på yrkeskompetanse har ikke rett til førstegangsvitnemål. Det samme gjelder elever som tar Vg4 påbygging til generell studiekompetanse.</p>	<p>Endret (satt inn overskrift):</p> <p>Elever som ikke har rett til førstegangsvitnemål Elever som har rett til ny eksamen på grunn av ikke bestått eksamenskarakter (§ 3-34 i forskriften) etter utløpet av «normal tid», kan <u>ikke</u> få førstegangsvitnemål.</p> <p>Elever som får vitnemål som dokumentasjon på yrkeskompetanse har ikke rett til førstegangsvitnemål. Det samme gjelder elever som tar Vg4 påbygging til generell studiekompetanse.</p>

<p>Praksisbrevkandidater</p>	<p>Nytt punkt 1.5:</p> <p>Praksisbrev Fylkeskommunen utsteder praksisbrev som dokumentasjon for bestått praksisbrevprøve. Før dere kan utstede praksisbrev, må normalt alle relevante fag og eksamener i praksisbrevordningen være bestått. Praksisbrevkandidater som har fullført, men ikke bestått i ett fellesfag, kan likevel på visse vilkår få utstedt praksisbrevet.</p> <p>Forskrift til opplæringsloven § 3-67.</p>
<p>Praksisbrevkandidater</p>	<p>Nytt punkt 1.7:</p> <p>Bestått praksisbrevprøve, men ikke bestått ett fellesfag</p> <p>I noen tilfeller kan praksisbrevkandidaten gjennomføre praksisbrevprøven uten å ha bestått i ett fellesfag. Vilkårene for dette er at</p> <ul style="list-style-type: none"> - praksisbrevkandidaten har fulgt opplæringen i faget og - det er et fellesfag og - praksisbrevkandidaten har fått karakteren 1 enten i standpunkt- eller i eksamenskarakter <p>Praksisbrevkandidaten må bestå faget innen to år for å få utstedt praksisbrevet (unntak, se punkt 1.5) I denne perioden vil praksisbrevkandidaten ha krav på å få utstedt et kompetansebevis. I disse tilfellene fører dere VMM38 «Bestått praksisbrevprøve, men ikke bestått fellesfag. Kandidaten kvalifiserer ikke til praksisbrev, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-51.»</p> <p>Forskrift til opplæringsloven § 3-51 andre ledd.</p>

<p>1.6 Hvem kan få hvilken type dokumentasjon Hvilken type dokumentasjon dere kan utstede, avhenger også av hvilken status personen har i videregående opplæring:</p>	<p>Punkt 1.6 er blitt nytt punkt 1.8 1.8 Hvem kan få hvilken type dokumentasjon Hvilken type dokumentasjon dere kan utstede, avhenger også av hvilken status personen har i videregående opplæring:</p>																																													
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Type dokumentasjon</th> <th>Elev</th> <th>Pr</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Vitnemål</td> <td>X</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Fag-/svennebrev</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kompetansebevis</td> <td>X</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Type dokumentasjon	Elev	Pr	Vitnemål	X		Fag-/svennebrev			Kompetansebevis	X		<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Type dokumentasjon</th> <th colspan="4">Statu</th> </tr> <tr> <th>Elev</th> <th>Privatist</th> <th>Lærling</th> <th>Lærkan</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Vitnemål</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Fag-/svennebrev</td> <td></td> <td></td> <td>X</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kompetansebevis</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Praksisbrev</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>					Type dokumentasjon	Statu				Elev	Privatist	Lærling	Lærkan	Vitnemål	X	X	X		Fag-/svennebrev			X		Kompetansebevis	X	X	X		Praksisbrev				
Type dokumentasjon	Elev	Pr																																												
Vitnemål	X																																													
Fag-/svennebrev																																														
Kompetansebevis	X																																													
Type dokumentasjon	Statu																																													
	Elev	Privatist	Lærling	Lærkan																																										
Vitnemål	X	X	X																																											
Fag-/svennebrev			X																																											
Kompetansebevis	X	X	X																																											
Praksisbrev																																														
<p>2.7 Opplysninger om sum omfang, orden og adferd og fravær</p> <p>Kulepunkt 3, strekpunkt 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fravær spesifisert for hvert år <ul style="list-style-type: none"> - For opplæringsløp som i henhold til Læreplanverket for Kunnskapsløftet normalt strekker seg utover tre år, fører dere fravær også fjerde år. - For elever som har vedtak om et 4. og/eller 5. år, fører dere fravær på hvert år selv om de har samme programområdet flere år. 	<p>Endret:</p> <p>Kulepunkt 3, strekpunkt 2: Her har vi satt inn «utvidet tid» i parantes og lagt til hjemmel, for at det tydeligere skal fremgå at det gjelder de elevene med vedtak om utvidet tid etter oppl. § 3-1 femte ledd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • fravær spesifiseres for hvert år <ul style="list-style-type: none"> - For opplæringsløp som i henhold til Læreplanverket for Kunnskapsløftet normalt strekker seg utover tre år, fører dere fravær også fra fjerde år. - For elever som har vedtak om et 4. og/eller 5. år (utvidet tid), fører dere fravær på hvert år selv om de har samme programområdet flere år. <p>Opplæringsloven § 3-1 fjerde og femte ledd.</p>																																													

<p>2.7 Opplysninger om sum omfang, orden og adferd og fravær</p> <p>Kulepunkt 4:</p> <p>Dere skal ikke føre fravær for</p> <ul style="list-style-type: none">- elever som har et år i utlandet og som ikke har fravær på sin dokumentasjon fra utlandet for det aktuelle året.- opplæring i bedrift.- voksne som får opplæring etter opplæringsloven kapittel 4A.	<p>Endret:</p> <p>Kulepunkt 4:</p> <p>Dere skal ikke føre fravær for</p> <ul style="list-style-type: none">- lærlinger, praksisbrevkandidater og lærekandidater som har opplæring i bedrift- voksne som får opplæring etter opplæringsloven kapittel 4A- elever som har et år i utlandet og som ikke har fravær på sin dokumentasjon fra utlandet for det aktuelle året.
---	--

<p>3.1 Fagmerknader</p>	<p>Endret:</p> <p>Ny tekst i bruksområdefeltet for FAM42; «Brukes for elever som har flere programområder på samme nivå i yrkesfaglige utdanningsprogram og derfor har yrkesfaglig fordypning tilknyttet to forskjellige programområder. Kan bare føres sammen med fagkoden YFF4190 og YFF4290.»</p> <p>FAM15, FAM24 og FAM25 utgår og erstattes av FAM52 "Godkjent fag utland"</p> <p>Ny FAM51 «Overskredet fraværsgrense» Ny FAM53 «Praksisbrevprøve» Ny FAM54 «Praksisbrevprøven ikke avlagt»</p>
<p>3.4 Vitnemålsmerknader som bare kan stå på kompetansebevis</p>	<p>Endret:</p> <p>Ny VMM38 «Bestått praksisbrevprøve, men ikke bestått fellesfag. Kandidaten kvalifiserer ikke til praksisbrev, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-51.»</p>

<p>4.1 Antall programområder på samme dokumentasjon</p> <p>Første avsnitt: Alle skal få dokumentert mest mulig av sin oppnådde kompetanse i videregående opplæring på samme vitnemål/kompetansebevis. Det gjelder også når de har tatt fag og programområder utover kravet som er satt for å få vitnemål.</p>	<p>Første avsnitt endret:</p> <p>4.1 Antall programområder på samme dokumentasjon Selv om det ikke er en rettighet, bør det tilstrebes at alle får dokumentert mest mulig av sin oppnådde kompetanse i videregående opplæring på samme vitnemål/kompetansebevis. Det gjelder også når de har tatt fag og programområder utover kravet som er satt for å få vitnemål.</p> <p>Nye eksempler i punkt 4.1 Eksempler på opplæringsløp med fire programområder:</p> <table border="1" data-bbox="807 624 1259 956"> <tr> <td>Vg4 påbygging til generell studiekompetanse</td> </tr> <tr> <td>Avionikerfaget</td> </tr> <tr> <td>Flymotormekanikerfaget</td> </tr> <tr> <td>Flystrukturmekanikerfaget</td> </tr> <tr> <td>Flysystemmekanikerfaget</td> </tr> </table>	Vg4 påbygging til generell studiekompetanse	Avionikerfaget	Flymotormekanikerfaget	Flystrukturmekanikerfaget	Flysystemmekanikerfaget
Vg4 påbygging til generell studiekompetanse						
Avionikerfaget						
Flymotormekanikerfaget						
Flystrukturmekanikerfaget						
Flysystemmekanikerfaget						
<p>4.2 Fag utover minstekravet/erstatte fag Elever som tar fag utover fastsatte minstekrav til timetall og fagsammensetning i et programområde i samsvar med Læreplanverket for Kunnskapsløftet, kan velge om disse fagene skal føres på vitnemålet/kompetansebeviset. Det samme gjelder om fagene utover minstekravet er tatt som privatist. For elever, må antall eksamener iht. gjeldende bestemmelser om uttrekk til eksamen, være oppfylt.</p> <p>Dersom fagene utover minstekravet tilhører et annet programområde, må dere føre VMM32: «Det er tatt fag utover fastsatt minstekrav til timetall fra programområde <programområdekode og programområdenavn>». I yrkesfagene gjelder dette ikke fag som kan inngå i prosjekt til fordypning, se egen omtale i punkt 9.4. Dere kan også benytte VMM32 når et kompetansebevis viser et fullført, men ikke bestått løp i samsvar med tilbudsstrukturen.</p> <p><u>Spesielt for førstegangsvitnemål</u> For å få førstegangsvitnemål, kan ikke en elev erstatte et fag eleven er blitt trukket ut i til eksamen, med et annet fag. Det gjelder både fag tatt som elev og privatist. Dette gjelder ikke dersom eleven har avlagt trekkfagseksamen i matematikkfaget og erstatter 1T med 1P eller omvendt. Vilkårene for førstegangsvitnemål må også være oppfylt. Se også pkt. 4.4.</p>	<p>Endret til: Elever og lærlinger som tar fag utover fastsatte minstekrav til timetall og fagsammensetning i et programområde i samsvar med Læreplanverket for Kunnskapsløftet, kan velge om disse fagene skal føres på vitnemålet/kompetansebeviset. Det samme gjelder om fagene utover minstekravet er tatt som privatist. For elever og lærlinger, må antall eksamener iht. gjeldende bestemmelser om uttrekk til eksamen, være oppfylt.</p> <p>Dersom fagene utover minstekravet tilhører et annet programområde, må dere føre VMM32: «Det er tatt fag utover fastsatt minstekrav til timetall fra programområde <programområdekode og programområdenavn>». I yrkesfagene gjelder ikke dette fag som kan inngå i yrkesfaglig fordypning, se egen omtale i punkt 9.4. Dere kan også benytte VMM32 når et kompetansebevis viser et fullført, men ikke bestått løp i samsvar med tilbudsstrukturen.</p> <p><u>Spesielt for førstegangsvitnemål</u> For å få førstegangsvitnemål, kan ikke en elev innenfor det fastsatte minstekravet til fag- og timefordelingen, erstatte et fag, med et annet fag. Dette gjelder alle fag, uavhengig av om eleven er blitt trukket ut til eksamen i faget eller ikke. Et fag anses for å være det «samme faget» dersom de har lik fagkode. Dette gjelder</p>					

<p>4.3 Føring av programområde for fag tatt etter 23/5-regelen</p> <p>Elever og privatister som tar enkeltfag for å oppfylle kravene til generell studiekompetanse etter 23/5-regelen, får et kompetansebevis. I slike tilfeller fører dere programområdekode PBPBY4---- «Fag for studiekompetanse» når dokumentasjonen bare omfatter fag som ikke er knyttet til et spesifikt programområde. Dere kan i tillegg føre programfag fra utdanningsprogram for studiespesialisering når dere bruker programområdekode PBPBY4---- «Fag for studiekompetanse».</p>	<p>Endret til:</p> <p>4. 3 Føring av programområde for fag for generell studiekompetanse</p> <p>Elever og privatister som tar enkeltfag for å oppfylle kravene til generell studiekompetanse, får et kompetansebevis. I slike tilfeller fører dere programområdekode PBPBY4---- «Fag for studiekompetanse» når dokumentasjonen bare omfatter fag som ikke er knyttet til et spesifikt programområde. Dere kan i tillegg føre programfag fra utdanningsprogram for studiespesialisering når dere bruker programområdekode PBPBY4---- «Fag for studiekompetanse».</p>
<p>9.10 Rett til påbygging til generell studiekompetanse etter fullført og bestått fag- og yrkesopplæring</p> <p>Den som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring som en del av ungdomsretten, har etter søknad rett til ett års påbygging til generell studiekompetanse, Vg4 påbygg. Det samme gjelder andre som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring innen utgangen av det året de fyller 24 år. Retten gjelder de som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring i 2014, eller senere. Praksiskandidater og de som ikke har bestått alle fellesfag, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-67 tredje ledd, er ikke omfattet av retten til Vg4 påbygging til generell studiekompetanse.</p> <p>De som tar Vg4 påbygging til generell studiekompetanse har allerede et vitnemål. Dokumentasjon på gjennomført og bestått Vg4 påbygging skal påføres vitnemålet, slik at alt blir samlet på et vitnemål.</p>	<p>Endret:</p> <p>Punkt 9.10 er blitt nytt punkt. 4.4</p> <p>4.4 Føring av programområde for elever som har benyttet seg av retten til påbygging til generell studiekompetanse etter fullført og bestått fag- og yrkesopplæring</p> <p>Den som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring som en del av ungdomsretten, har etter søknad rett til ett års påbygging til generell studiekompetanse, Vg4 påbygg. Det samme gjelder andre som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring innen utgangen av det året de fyller 24 år. Retten gjelder de som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring i 2014, eller senere. Praksiskandidater og de som ikke har bestått alle fellesfag, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-67 tredje ledd, er ikke omfattet av retten til Vg4 påbygging til generell studiekompetanse. I slike tilfeller fører dere programområdekode PBPBY4---- «Fag for studiekompetanse».</p> <p>De som tar Vg4 påbygging til generell studiekompetanse har allerede et vitnemål. Selv om det ikke er en rettighet bør det tilstrebes at dokumentasjonen på gjennomført og bestått Vg4 påbygging til generell studiekompetanse påføres vitnemålet, slik at alt blir samlet på et vitnemål.</p>
<p>5.2 Andre vurderingsformer/-uttrykk</p>	<p>Endret:</p> <p>Vurderingsuttrykkene er satt i tabells form, ellers ingen endringer.</p>

5.4 Ikke grunnlag for vurdering i fag

Stort fravær eller andre særlige grunner kan føre til at læreren ikke har tilstrekkelig grunnlag for å vurdere kompetansen i et fag. I slike tilfeller fører dere «Ikke vurderingsgrunnlag» (IV) i rubrikken for standpunktkarakter. I merknadsrubrikken fører dere FAM21 «Ikke vurderingsgrunnlag». I rubrikken «år» fører dere det året opplæring i faget skulle vært fullført. Ikke vurderingsgrunnlag (IV) er også omtalt i punkt 11.

Klage på IV (ikke vurderingsgrunnlag) i fag

Dersom en elev ikke får medhold i klage på vedtak om å ikke fastsette standpunktkarakter fører dere «Ikke vurderingsgrunnlag» (IV). Eksamen blir annullert og en eventuell eksamenskarakter faller bort. Skolen skal sørge for at eksamenskarakteren blir fjernet.

Endret:

5.4 Ikke grunnlag for vurdering i fag (IV)

Stort fravær eller andre særlige grunner kan føre til at læreren ikke har tilstrekkelig grunnlag for å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter. I slike tilfeller fører dere «Ikke vurderingsgrunnlag» (IV) i rubrikken for standpunktkarakter.

FAM21 «Ikke vurderingsgrunnlag» og ny FAM51 «Overskredet fraværsgrense» er fagmerknader som skal brukes på kompetansebeviset. I rubrikken «år» fører dere det året opplæring i faget skulle vært fullført. Ikke vurderingsgrunnlag (IV) er også omtalt i punkt 11.

Eksamen blir automatisk annullert hvis en elev ikke får standpunktkarakter. Det kan både skyldes manglende vurderingsgrunnlag eller overtrådt fraværsgrense. Det samme gjelder for tverrfaglig eksamen. Hvis en elev ikke har vurderingsgrunnlag i ett av programfagene, blir den tverrfaglige eksamen annullert.

Klage på IV (ikke vurderingsgrunnlag) i fag

Utgangspunktet er at eksamenskarakteren faller bort når læreren ikke har tilstrekkelig vurderingsgrunnlag. Elever i videregående opplæring må da ta opp faget som privatist. Dersom en elev ikke får medhold i klage på vedtak om å ikke fastsette standpunktkarakter fører dere «Ikke vurderingsgrunnlag» (IV). Eksamen blir annullert og en eventuell eksamenskarakter faller bort. Skolen skal sørge for at eksamenskarakteren blir fjernet.

Klage på IV (ikke vurderingsgrunnlag) i programfag - tverrfaglig eksamen

Dersom en elev ikke får medhold i klage på vedtak om å ikke fastsette standpunktkarakter i et programfag som inngår i en tverrfaglig eksamen, skal den tverrfaglige eksamen annulleres. Personen må følge privatistordningen i faget.

5.5 Når faget ikke er bestått

Karakteren 1 til eksamen betyr at faget ikke er bestått.

Karakteren 1 i standpunktkarakter betyr vanligvis at et fag ikke er bestått, men dersom eleven består eksamen er faget bestått. Dette gjelder ikke programfag på yrkesfag når tverrfaglig eksamen er bestått. Standpunktkarakteren 1 skal føres på kompetansebevis/ vitnemål også når resultat etter særskilt eksamen er 2 eller bedre. Det samme vil også gjelde når standpunktkarakteren er 1 og eksamenskarakteren er 2 eller bedre ved ordinær eksamen eller ny eksamen.

Vurderingsuttrykkene som angir at faget ikke er bestått, vil i utgangspunktet ikke bli ført på vitnemålet. Det gjelder når faget inngår i grunnlaget for bestått studie- eller yrkeskompetanse/bestått fagopplæring. Slike vurderingsuttrykk vil ordinært bare framkomme på et kompetansebevis. Vi viser for øvrig til unntak for elever og lærlinger fra kravet til bestått for å få vitnemål innen yrkesfag (punkt 1.4 og 9.2).

Endret:

5.5 Når faget ikke er bestått

Vurderingsuttrykkene som angir at faget ikke er bestått, vil i utgangspunktet ikke bli ført på vitnemålet. Det gjelder når faget inngår i grunnlaget for bestått studie- eller yrkeskompetanse/bestått fagopplæring. Slike vurderingsuttrykk vil ordinært bare framkomme på et kompetansebevis. Vi viser for øvrig til unntak for elever og lærlinger fra kravet til bestått for å få vitnemål innen yrkesfag, og for praksisbrevkandidater fra kravet til bestått for å få praksisbrev (punkt 1.4, 1.5 og 9.2).

Karakteren 1 i standpunktkarakter betyr vanligvis at et fag ikke er bestått, men dersom eleven består eksamen er faget bestått. Her overstyrer eksamenskarakteren standpunktkarakteren, slik at eleven får bestått i faget likevel. Denne regelen gjelder ikke for tverrfaglig eksamen. Karakteren 1 til eksamen betyr at faget ikke er bestått.

Standpunktkarakteren 1 skal føres på vitnemål/kompetansebevis når resultatet etter ordinær eksamen er 2 eller bedre. Det samme vil også gjelde når standpunktkarakteren er 1 og eksamenskarakteren er 2 eller bedre ved særskilt eller ny eksamen. For fag som inngår i en tverrfaglig eksamen, må eleven ha oppnådd karakteren 2 eller bedre i standpunktkarakter i alle fagene.

<p>5.6 Karakter i orden og i adferd</p> <p>Dere skal føre karakterer i orden og i adferd dersom minst ett av fagene er tatt som elev. Dette gjelder også elever som tar alternativt Vg3 i skole istedenfor i bedrift og det gjelder lærlinger som tar ett eller flere fag som elev i skole.</p> <p>På vitnemålet skal dere føre standpunktkarakter i orden og i adferd for det siste årstrinnet eleven hadde elevstatus i minst ett fag. På kompetansebeviset fører dere karakter for siste årstrinn som var gjennomført som elev, enten dette vil bli standpunktkarakteren eller vedkommende vil fortsette som elev. Når dere skriver ut kompetansebeviset, vil det i noen tilfeller ikke være avklart om eleven skal ut i løp uten opplæring i skole. Dere må da sette standpunktkarakter i orden og adferd så snart det er avklart om eleven avslutter opplæringen i skole.</p> <p>Dere fører karakterer i orden og i adferd som</p> <ul style="list-style-type: none"> - «God» - «Nokså god» - «Lite god» <p>Dette gjelder også når eleven får opplæring etter IOP.</p>	<p>Endret:</p> <p>5.6 Karakter i orden og i adferd</p> <p>Dere skal føre karakterer i orden og i adferd dersom minst ett av fagene er tatt som elev. Dette gjelder også elever som tar alternativt Vg3 i skole istedenfor i bedrift og det gjelder lærlinger, praksisbrevkandidater og lære kandidater som tar ett eller flere fag som elev i skole.</p> <p>På vitnemålet skal dere føre standpunktkarakter i orden og i adferd for det siste årstrinnet eleven hadde elevstatus i minst ett fag. På kompetansebeviset fører dere karakter for siste årstrinn som var gjennomført som elev, enten dette vil bli standpunktkarakteren eller vedkommende vil fortsette som elev. Når dere skriver ut kompetansebeviset, vil det i noen tilfeller ikke være avklart om eleven skal ut i løp uten opplæring i skole. Dere må da sette standpunktkarakter i orden og adferd så snart det er avklart om eleven avslutter opplæringen i skole.</p> <p>Dere fører karakterer i orden og i adferd som</p> <ul style="list-style-type: none"> - «God» - «Nokså god» - «Lite god» <p>Dette gjelder også når eleven har vedtak om spesialundervisning.</p>
---	---

<p>5.8 Høyeste nivå for privatister</p> <p>Første avsnitt: I Læreplanverket for Kunnskapsløftet er det for enkelte fag fastsatt at privatister kan ta eksamen på høyere nivå og få godskrevet lavere nivå. Godskriving av lavere nivå gjelder for både fellesfag og programfag, eller kombinasjon en av disse (se læreplan for fremmedspråk programfag). I disse fagene skal dere bare føre eksamenskarakterer på høyeste nivå.</p>	<p>Endret:</p> <p>Første avsnitt: I fag der det i læreplanverket er fastsatt at privatister kan ta eksamen på høyeste nivå og få godskrevet faget på lavere nivå, skal eksamenskarakteren på høyeste nivå føres. Godskriving av lavere nivå gjelder for både fellesfag og programfag, eller kombinasjonen av disse (se læreplan for fremmedspråk programfag).</p>
---	---

<p>6.1 Eksamensform</p> <p>Siste avsnitt:</p> <p>Dere skal føre stiplet linje i rubrikken for eksamensform når dere fører vurderingen av fag-/svenneprøve. Dere skal i stedet for eksamensform føre FAM27 «Fagprøve», FAM28 «Svenneprøve» eller FAM31 «Kompetanseprøve» (FAM31 bare på kompetansebevis).</p>	<p>Endret:</p> <p>Siste avsnitt (Ny FAM53 for praksisbrevprøven):</p> <p>Dere skal føre stiplet linje i rubrikken for eksamensform når dere fører vurderingen av fag-/svenneprøve. Dere skal i stedet for eksamensform føre FAM27 «Fagprøve», FAM28 «Svenneprøve», FAM53 «Praksisbrevprøve» eller FAM31 «Kompetanseprøve» (FAM53 og FAM31 bare på kompetansebevis).</p>
<p>6.2 Annullering av eksamen eller karakter til eksamen</p> <p><u>Annullering av karakter til eksamen etter klage</u> Når fylkestinget eller den de gir myndighet har annullert karakter til muntlig eksamen etter klage, skal dere føre «Fritatt» i rubrikken for eksamenskarakter, aktuell eksamensform og FAM04 «Eksamen annullert».</p> <p>Dette gjelder også når instansen har annullert andre ikke-skriftlige eksamener som ikke har dokumentasjon som kan vurderes av en klagenemnd.</p> <p>I slike tilfeller er det ikke nødvendig å søke Utdanningsdirektoratet om dispensasjon for kravene til vitnemål. «Fritatt» i dette tilfelle indikerer at eksamen i faget skal regnes som avholdt. Dette gjelder både for obligatoriske eksamener slik det står i læreplanen eller krav for å oppfylle antall eksamener etter gjeldende retningslinjer fra Utdanningsdirektoratet. VMM17-19 er ikke aktuell i slike tilfeller.</p> <p>Dersom eleven velger å gå opp til ny eksamen, som eleven har rett til etter § 5-10, fører dere eksamenskarakteren istedenfor «Fritatt» og dere fjerner fagmerkningen når dere skriver ut ny dokumentasjon. Fremgangsmåten her gjelder også for alle andre ikke-skriftlige eksamener, jf. forskriften § 5-11.</p> <p>I rubrikker for fagkoder uten omfang, fører dere</p>	<p>Endret:</p> <p><u>Annullering av karakter til eksamen etter klage</u> Når fylkestinget eller den de gir myndighet har annullert karakter til muntlig eksamen etter klage, skal dere føre «Fritatt» i rubrikken for eksamenskarakter, aktuell eksamensform og FAM04 «Eksamen annullert».</p> <p>Dette gjelder også når instansen har annullert andre ikke-skriftlige eksamener som ikke har dokumentasjon som kan vurderes av en klagenemnd.</p> <p>I slike tilfeller er det ikke nødvendig å søke Utdanningsdirektoratet om dispensasjon for kravene til vitnemål. «Fritatt» i dette tilfelle indikerer at eksamen i faget skal regnes som avholdt. Dette gjelder både for obligatoriske eksamener slik det står i læreplanen eller krav for å oppfylle antall eksamener etter gjeldende retningslinjer fra Utdanningsdirektoratet. VMM17-19 er ikke aktuell i slike tilfeller.</p> <p>Dersom karakteren til muntlig eksamen blir annullert etter klage har eleven og privatisten rett til ny eksamen uten kostnad. Eleven og forbedringsprivatisten kan velge å gå opp til eksamen der han eller hun har standpunktkarakter 2 eller bedre. For (rene) privatister som ikke har en standpunktkarakter i faget fra før, må privatisten gå opp til nye eksamen for å få faget bestått. Dersom eleven</p>

<p>6.4 Lærlinger som ikke møter til fag- og svenneprøven og lærekandidater som ikke møter til kompetanseprøven</p> <p>For lærlinger/lærekandidater som ikke møter til fag- og svenneprøven/kompetanseprøven, samme hva grunnen er, skal dere føre «Ikke møtt» (IM) i rubrikken for eksamenskarakter og aktuell eksamensform. Dere fører FAM49 «Fag-/svenneprøven ikke avlagt» for lærlinger som ikke har dokumentert fravær. Dere fører FAM50 «Kompetanseprøven ikke avlagt» for lærekandidater som ikke har dokumentert fravær. For lærlinger/lærekandidater som har dokumentert fravær, fører dere FAM39 «Dok. fravær jf. § 3-35». Dere fører på samme måte for lærlinger/lærekandidater som blir syke under fag- og svenneprøven/kompetanseprøven og avbryter.</p>	<p>Endret:</p> <p>For lærlinger/praksisbrevkandidater/lærekandidater som ikke møter til fag- og svenneprøven/praksisbrevprøven/kompetanseprøven, samme hva grunnen er, skal dere føre «Ikke møtt» (IM) i rubrikken for eksamenskarakter og aktuell eksamensform. Dere fører FAM49 «Fag-/svenneprøven ikke avlagt» for lærlinger som ikke har dokumentert fravær. Dere fører FAM54 «Praksisbrevprøven ikke avlagt» for praksisbrevkandidater som ikke har dokumentert fravær. Dere fører FAM50 «Kompetanseprøven ikke avlagt» for lærekandidater som ikke har dokumentert fravær. For lærlinger/praksisbrevkandidater/ lærekandidater som har dokumentert fravær, fører dere FAM39 «Dok. fravær jf. § 3-35». Dere fører på samme måte for lærlinger/praksisbrevkandidater/lærekandidater som blir syke under fag- og svenneprøven/praksisbrevprøven/kompetanseprøven og avbryter.</p>
<p>Kapittel 7</p> <p>FAM15, FAM24 og FAM25 utgår og erstattes av FAM52 "Godkjent fag utland"</p> <p>7.6 Godkjenning innen videregående opplæring av bestått et helt opplæringsår i utlandet</p> <p>Elever og privatister i videregående opplæring, samt voksne i videregående opplæring særskilt organisert for dem som har gjennomført og bestått et helt opplæringsår i utlandet på nivå med norsk Vg1 og/eller Vg2, kan søke fylkeskommunen om å få denne opplæringen godkjent som en del av norsk videregående opplæring. Godkjenningsordningen gjelder for</p>	<p>Endret:</p> <p>Ny nummerering: Punkt 7.1 til punkt 7.5 er endret. Alt om godkjenning av tidligere bestått opplæring i Norge eller i utlandet står nå i punkt 7.5. Det er bare FAM52 som skal brukes her.</p> <p>Inndelingen i kap. 7 er følgende;</p> <p>7.1 Fritak fra opplæring i skriftlig sidemål 7.2 Fritak fra opplæring i kroppsøving for elever 7.3 Fritak fra vurdering med karakter i sidemål og kroppsøving for elever 7.4 Fritak for privatister og voksne 7.5 Godkjenning av tidligere bestått opplæring i Norge eller i utlandet</p> <p>7.5 Godkjenning av tidligere bestått opplæring i Norge eller i utlandet</p> <p>Elever og privatister i videregående opplæring, samt voksne i videregående opplæring som følger en opplæring særskilt organisert for dem, som har gjennomført og bestått et enkeltfag/helt opplæringsår i utlandet på nivå med norsk Vg1 og/eller Vg2, kan søke fylkeskommunen eller</p>

<p>Første avsnitt: 7.8 Opplæring i fremmedspråk på ungdomstrinnet og krav til fremmedspråk i studieforbereende utdanningsprogram</p> <p>Elever som har fullført opplæring i et fremmedspråk i grunnskolen og som begynner med et nytt fremmedspråk i videregående opplæring, skal følge læreplanen for fremmedspråk fellesfag, nivå I. I tillegg til karakter i fremmedspråk fellesfag, nivå I fører dere FAM46 «Fullført <fagkode> u.tr.».</p> <p>Privatister i fremmedspråk må ta nivå II med 225 timer. Det er ingen ordinær privatistordning i fremmedspråk I+II. Ordningen er kun for elever som har en standpunktkarakter i I+II og som ønsker å forbedre karakterene.</p>	<p>Endret:</p> <p>Første avsnitt: 7.7 Opplæring i fremmedspråk på ungdomstrinnet og krav til fremmedspråk i studieforbereende utdanningsprogram</p> <p>Elever som har fullført opplæring i et fremmedspråk i grunnskolen og som begynner med et nytt fremmedspråk i videregående opplæring, skal følge læreplanen for fremmedspråk fellesfag, nivå I. Elever som har IV i et fremmedspråk fra grunnskolen, har også fullført opplæringen i fremmedspråk. I tillegg til karakter i fremmedspråk fellesfag, nivå I fører dere FAM46 «Fullført <fagkode> u.tr.».</p> <p>Privatister i fremmedspråk må ta nivå II med 225 timer. Det er ingen ordinær privatistordning i fremmedspråk I+II. Ordningen er kun for elever som har en standpunktkarakter i I+II og som ønsker å forbedre karakterene.</p>
---	--

Kapittel 8 om fravær

Endret:

Nytt punkt 8.2:

8.2 Føringsregelen om fravær mot 10 prosent regelen

Fraværsgrensen er i utgangpunktet på 10 prosent udokumentert fravær i hvert fag.

Ved overtrådt fraværsgrense skal dere føre FAM51 «Overskredet fraværsgrense» og «Ikke vurderingsgrunnlag» (IV) i rubrikken for standpunktkarakter. FAM51 er en fagmerknad som kun skal føres på kompetansebeviset. Det kan også være tilfeller der eleven har dokumentert fravær som fører til at læreren ikke har tilstrekkelig grunnlag til å sette standpunktkarakter. I disse tilfellene skal dere føre FAM21 «Ikke vurderingsgrunnlag». Ikke FAM51.

Ved skolebytte, skal eleven starte på null hva gjelder fravær i enkeltfag (10 % regelen), men elevens totalfravær (dager og timer) videreføres og skal føres på vitnemålet eller kompetansebeviset. Tilsvarende vil en elev som bytter fra et fag til et annet underveis i skoleåret, starte på null hva gjelder fravær i det nye faget (10 % regelen). Fraværet fra det første faget videreføres, og blir en del av elevens totalfravær som skal føres på vitnemålet eller kompetansebeviset.

For elever som ikke får læreplass og som tar alternativt Vg3 i skole istedenfor i bedrift, gjelder ikke 10 % regelen om fravær.

Lenke til rundskriv Udir-3-2016 om reglene for fravær i videregående opplæring;

<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/finn-regelverk/etter-tema/Vitnemal/fravarsgrense---udir-3-2016/>

<p>9.3 Kryssløp og omvalg - halvårsvurdering og sluttvurdering</p> <p>Siste avsnitt: Elever fra studieforbereende utdanningsprogram har avsluttet norsk og engelsk på Vg1 når de tar kryssløp til Vg2 yrkesfag. Dere skal ved slike kryssløp føre fagene med fagkoder og standpunktkarakter fra Vg1 studieforbereende utdanningsprogram. Det samme vil gjelde elever som tar omvalg fra studieforbereende til et yrkesfaglig løp og som får fritak fra fellesfagene som er avsluttet i studieforbereende løp.</p>	<p>Endret:</p> <p>Siste avsnitt («Samisk» er tilføyd): Elever fra studieforbereende utdanningsprogram har avsluttet norsk, samisk og engelsk på Vg1 når de tar kryssløp til Vg2 yrkesfag. Dere skal ved slike kryssløp føre fagene med fagkoder og standpunktkarakter fra Vg1 studieforbereende utdanningsprogram. Det samme vil gjelde elever som tar omvalg fra studieforbereende til et yrkesfaglig løp og som får fritak fra fellesfagene som er avsluttet i studieforbereende løp.</p>
<p>9.4 Prosjekt til fordypning Prosjekt til fordypning fører dere på samme måte som andre fag: omfang, gitte fagkoder og standpunktkarakter. Dere fører i tillegg på <u>kompetansebevis FAM03 «Jf. vedlegg»</u>. Vedlegget skal inneholde den lokale læreplanen i prosjekt til fordypning. I tillegg skal dere legge ved en dokumentasjon av arbeid eleven har utført underveis i opplæringen. Denne dokumentasjonen av arbeid må ikke skrives ut på blankett for kompetansebevis, men må merkes på samme måten som for dokumentasjon fra andre instanser, se omtale av vedlegg til kompetansebevis og vitnemål. Når en lærekontrakt blir inngått, skal vedleggene kunne vises frem. Dere skal ikke føre slik fagmerkning og ha slike vedlegg når dere fører vitnemål.</p> <p>Når prosjekt til fordypning er brukt til å ta relevante fellesfag fra Vg3 påbygging til generell studiekompetanse, fellesfag i fremmedspråk eller programfag fra studieforbereende utdanningsprogram, fører dere disse fagene med ordinære fagkoder og fagtyper for det enkelte faget. Det samme gjelder dersom det er tatt hele programfag (enkeltfag) fra Vg3 i skole fra yrkesfaglige utdanningsprogram. Fellesfag og programfag fra studieforbereende utdanningsprogram skal ha standpunktvurdering på det nivå</p>	<p>Endret:</p> <p>Merk at det er nye koder for YFF.</p> <p>9.4 Yrkesfaglig fordypning Yrkesfaglig fordypning (YFF) fører dere på samme måte som andre fag: omfang, gitte fagkoder og standpunktkarakter. Dere fører i tillegg på <u>kompetansebevis FAM03 «Jf. vedlegg»</u>. Vedlegget skal inneholde den lokale læreplanen i yrkesfaglig fordypning. I tillegg skal dere legge ved en dokumentasjon av arbeid eleven har utført underveis i opplæringen. Denne dokumentasjonen av arbeid må ikke skrives ut på blankett for kompetansebevis, men må merkes på samme måten som for dokumentasjon fra andre instanser, se omtale av vedlegg til kompetansebevis og vitnemål. Når en lærekontrakt blir inngått, skal vedleggene kunne vises frem. Dere skal ikke føre slik fagmerkning og ha slike vedlegg når dere fører vitnemål.</p> <p>Når yrkesfaglig fordypning er brukt til å ta relevante fellesfag fra Vg3 påbygging til generell studiekompetanse, fellesfag i fremmedspråk eller programfag fra studieforbereende utdanningsprogram, fører dere disse fagene med ordinære fagkoder og fagtyper for det enkelte faget. Det samme gjelder dersom det er tatt hele programfag (enkeltfag) fra Vg3 i skole fra yrkesfaglige utdanningsprogram. Fellesfag og programfag fra studieforbereende utdanningsprogram skal ha standpunktvurdering på det nivå læreplanen i faget angir.</p> <p>Dere skal føre «Fritatt» i rubrikken for eksamenskarakter og FAM03 «Jf. vedlegg» for</p>

--	--

9.6 Tekniske allmennfag (TAF) og Yrkes- og studiekompetanse (YSK)

Første avsnitt:

Enkelte fylkeskommuner tilbyr et opplæringsløp i TAF/YSK som gir både yrkeskompetanse og generell studiekompetanse. TAF/YSK-løpet er definert som et fireårig opplæringsløp som kombinerer fagopplæring med generell studiekompetanse. Det vil derfor kun være de yrkesfaglige løpene med opplæringstid i bedrift som er inkludert i TAF/YSK. Hvilke fag som har læretid i bedrift, er beskrevet i læreplanen for det enkelte fag. Vitnemålet for TAF/YSK skal angi begge kompetansene.

Endret:

Første avsnitt:

Enkelte fylkeskommuner tilbyr et opplæringsløp i TAF/YSK som gir både yrkeskompetanse og generell studiekompetanse. TAF/YSK-løpet er definert som et fireårig opplæringsløp som kombinerer fagopplæring med generell studiekompetanse. Også i lærefag der læreplanen i henhold til tilbudsstrukturen forutsetter lengre opplæringstid enn to år, for eksempel automatiseringsfaget, skal opplæringsløpet defineres som et TAF/YSK-løp. Det er kun de yrkesfaglige løpene med opplæringstid i bedrift som er inkludert i TAF/YSK. Hvilke fag som

<p>Flyfagene</p>	<p>Nytt punkt om flyfagene</p> <p>9.7 Flyfagene</p> <p>Når elevene tar flytekniske fag på Vg3, skal dere føre FLY3XXX. Når elevene tar avionikerfaget på Vg3, skal dere føre AVI3XXX.</p> <p>Selv om noen av våre fagkoder viser til den samme kompetansen i det internasjonale systemet, skal dere likevel føre kode knyttet til programområde. Eksempelvis viser kodene AVI3011 og FLY3013 samme kompetanse som Part66-10E og kodene AVI3010 og FLY3012 viser til samme kompetanse som Part66-10.</p>
	<p>Nytt punkt</p> <p>9.9 Praksisbrevprøve for praksisbrevkandidater</p> <p>De som avslutter opplæringen som praksisbrevkandidat, får ikke vitnemål, men kompetansebevis. På kompetansebeviset fører dere praksisbrevprøve for praksisbrevkandidater med samme fagkode som for fag-/svenneprøve i det lærefaget opplæringskontrakten dekker. Dere fører karakterer som for fag-/svenneprøve og FAM53 «Praksisbrevprøve». Dere fører VMM23 «Se vedlegg». Vedlegget vil være den lokale praksisbrevlæreplanen i faget som praksisbrevkandidaten har hatt opplæring i. Dere kan ikke føre FAM53 på vitnemål.</p> <p>Forskrift til opplæringsloven § 3-49.</p>

10.2 Elever med rett til særskilt språkopplæring

Elevene kan få opplæring etter læreplanen i grunnleggende norsk og/eller etter læreplanen i morsmål for språklige minoriteter når skolen har fattet vedtak om særskilt språkopplæring. Når eleven har fått tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen i skolen, skal eleven ha opplæring etter den ordinære læreplanen i norsk. Skolen kan bare gi vurdering med karakter i norskfaget etter den ordinære læreplanen i norsk.

Dersom eleven ikke har gått over til ordinær læreplan i norsk ved avsluttet opplæring, skal dere likevel føre koden for det ordinære norskfaget. Eleven kan da ikke få vitnemål, men får kompetansebevis. I rubrikken for standpunkt karakterer fører dere «Ikke vurderingsgrunnlag» (IV) og FAM41 «*Språkoppl. <fagkode grunnleggende norsk og/eller fagkode morsmål >*». I fagmerkningen angir dere via koden etter hvilken læreplan den særskilte språkopplæringen er gitt og på hvilket språknivå i læreplanen eleven avsluttet opplæringen. I rubrikken år fører dere det året opplæringen var avsluttet. For fritak fra skriftlig sidemål se punkt 7.2 og 7.4.

Elever som har et enkeltvedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 3-12, der det er fastsatt at han eller hun skal få hele eller deler av opplæringen i et innføringstilbud, kan fritas fra vurdering med karakter i hele perioden som han eller hun er i innføringstilbudet. Eleven kan bare fritas fra halvårsvurdering med karakter, ikke fra standpunkt vurdering.

Endret:

Elever som har rett til særskilt språkopplæring, kan få opplæring

- etter læreplanen i grunnleggende norsk for språklige minoriteter og/eller
- opplæring etter læreplan i norsk for språklige minoriteter med kort botid eller
- særskilt opplæring etter ordinær læreplan i norsk.

Når eleven har fått tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen i skolen, skal eleven ha opplæring etter den ordinære læreplanen i norsk. Skolen kan bare gi vurdering med karakter i norskfaget etter den ordinære læreplanen i norsk eller læreplanen i norsk for språklige minoriteter med kort botid i Norge. Elever som får opplæring etter læreplan i norsk for språklige minoriteter med kort botid, kan få sluttvurdering etter denne læreplanen på Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram og Vg3 studieforberedende utdanningsprogram, samt Vg3 og Vg4 påbygging til generell studiekompetanse. Dette fremgår av læreplanens vurderingskapittel.

Elever som har rett til særskilt språkopplæring har også etter behov, rett til morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring (opplæring i fag på to språk). Morsmålsopplæringen skal følge læreplan i morsmål for språklige minoriteter. Når elevene er i stand til å følge den ordinære opplæringen på norsk, har de ikke lenger rett på opplæring i morsmål.

Dersom eleven ikke har gått over til ordinær læreplan i norsk ved avsluttet opplæring, skal dere likevel føre koden for det ordinære norskfaget. Eleven kan da ikke få vitnemål, men får kompetansebevis. I rubrikken for standpunkt karakterer fører dere «Ikke vurderingsgrunnlag» (IV) og FAM41 «*Språkoppl. <fagkode grunnleggende norsk og/eller fagkode morsmål >*». I fagmerkningen angir dere via koden etter hvilken læreplan den særskilte språkopplæringen er gitt og på hvilket språknivå i læreplanen eleven avsluttet opplæringen. I rubrikken år fører dere det året opplæringen var avsluttet. For fritak fra skriftlig sidemål se punkt 7.2 og 7.4.

Innføringstilbud

Elever som har et enkeltvedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 3-12, og der det er fastsatt at han eller hun skal få hele eller deler av opplæringen i et innføringstilbud, kan fritas fra vurdering med karakter i hele perioden som han eller hun er i innføringstilbudet. Eleven kan bare fritas fra halvårsvurdering med karakter, ikke fra standpunkt vurdering.

Opplæringsloven § 3-12. Forskrift til opplæringsloven §§ 1-17 og 3-21.

10.4 Opplæring etter Læreplan i norsk for elever i vgo med kort botid i Norge	Punkt 10.4 er fjernet. Innlemmet i punkt 10.2 Er tatt bort som eget punkt nå som læreplanen er fastsatt.
--	--